

جمعه — ۱ مایس ۱۳۴۱

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده

اورخان بك خاننده

ایکتهجی قات

نومرو ۹

ساحب و مدیری

محمد مسیح

ملکی محبوس

ایکتهجی سنده — نومرو ۳۶

آیونه شرافتی

سنه لکی ۲۵۰

آلتی آیانی ۱۲۵

فوق العاده نـسخه

ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰

غروشدور

مجموعه من هـ.تتجه

طبعی تدبیر ایدلین

آثار احاده ایدلین

هر آیک برنجی داده بشی کونلری هیکار، علمی، ادبی، اقتصادری، فنی رسمی مجموعه دور

تحلیل و تنقید :

بروانرله

رومانرله انسیتم چوقدنبری آزماش اولدینی حالدہ مفیدہ فرید خانم افندیگ «پروانہ» نى ادبیاتہ صوصاشل برحرس ایله او قودم . بو کوچک ومتواضع اُترملدن کلک، ملندہ یاشامق وملندہ فنا بولاق عشقنک روحيات وفلسفاسنى غبطہ ایدیله جک برمو فقیته تلقین ایدیور . همده اویله برتلقینک مبدائی نى جوق ساده ، جوق یاشانان و ایزکچ دویولان حقیقتلردن یعنی ناقابل مقاومت شایتردن آلیور . عرق ، جمیعت و تربیه مفهومیلى آلتندہ بو مبدأل فردک مقدراتنه صاغیر و مرحتسز برقدرقله حاکمدر . هر کیم که کندى عرقی، کندى جمیعتی و بونفرک تربیه سندن قویوب آریلیرسه بر «پروانہ» اولمه ، یابانچی مدیتلرک قانونی دیننده باغین و تاقبندن یاخش برحالدہ دوشوب سونمکه محکومدر . رومانک هان بوتون قهرمانلری بو «پروانہ» لرک ایچ صیقتیلری ، صایقلایان و مرضیلشن حساسیتلری ، قلجه اوغرایان ذکا و اراده لری یاشیور . زوالی اولمایان ، آجینه جق برحاله دوشمین بر مستنا و ارسه اوده ظاهرأ یالکز آله قورو بر ذکا ک بشلمه سندن حاصل اولش کی کورون برانسان مانکه میدر . مهندس «سامی» بک پروانلر آره سنده ایشته بو نوع مسعودلردن بریدر . فقط اونک بوفوق العاده معافتی یالکز مهندس اولماسنده دکر پروانه لیکنک ألم و اضطرار لری بک دریندن حسن ایتش داه الصله لى زوجیه سی «آندره» دن هنوز هیچ بر یوروسی اولماسندندر . نیکیم دوقور و معلم «برهان» بکده سنلرجه «سامی» بک کی سطحی برخط وسعادت ایچنده یویان اولدقدن صوکره فرانسز زوجیه سی «قلمر» ک پروانه لیکی متارک و سیله سیله بردریره آچیلیور . بو ائشاده اطرافنی صاروان فرانسز ضابطلری اوکا ، بوتون بسیط لکنه رغما ، منشائی ، فراز جمیعتک جاذبه و تربیه سنى یکیدن حسرتله خاطر لاتیور . و شیمدی به قدار قاری قوجه وحتی اولدله بابا آراسندہ غیر ارادی و غیر مشعور بر صورتده آجیلان معنوی اوچوروم آرتق بوتون شأمیله محسوس بر حاله کیور . «برکون آیری بر دوشونجه ایله ، آیری بر مفکوره ایله طبق ایکی خضم کربى قارشى قارشى به کله جکلى هی هیچ عقلنه کله، شدی .

باشقه قارولره (صوکره کی نسلاره) خطاباً بوسفرده عشقه و شان و شهرته دائر اولکی جملهلر قدر مطمئن جملهلر قلمه آتاق بارلاق برشیدی :

جملی اولق وحسی مبالغه لره بولتقی شاتو بریائک روحی ایچون الک مبرم براحتیاجدر . یوقایده اشارت ایتدیکمز کی حساب دیندارانه و روحک درینلکیرینه نفوذ ایچوب ایزکرتی برطاقم زینتلر اولدینی ایچون ، هایدی اونلردن بحث ایدرکن الهامنک قوفلانی اورتمک اوزره جملی اولمسنه و جملهلری شیشیر . مسنه موافقت ایدلم . فقط هیچ لزومی اولدینی حالدده بونی یاپیور . مثلاً ، اسکی یونان مدنیت و صنعتی وبالخاصه بونلرک صوکر دورلره عائد اولان قسملری بک کوزل آکلایور . حسن ایدیور و جانلاندیریور ؛ حتی اودرجه ده که génie ده خرسنیه نلک اسکی مدیتلره قوفقی اثبات ایتک ایسترن فرقتده اولمق سزین عکسنى اثبات ایتش اولیور . شمدی ، یونان آیدهلری حقیقی بر صنعتکار کوزله کوردکدن و صمیمی بر صورتده متبیج اوله زرق هجانی بک کوزله افاده ایتدکدن صوکره هر کوردیکی طوبراق ویا خرابه ایچوب آه وواه ایتک ، جماداته و بیکرجه سنه اول اولش اولان کیمسلره قارشو خطابه لیر ایراد ایتک کی معانسز و جوجقجه حرکتلره نعلزوم واردی ؟ فقط دیدکیا ، کوستریش ، فنا آفتورلره یاراشیر کوستریشلی اطوار ، روحک بر غدا سیدر . بو هوسنی تسکین ایچون هریشی یافقه ، حتی صحتی مخاطره یه قویارق تصادف ایتدیکی تاریخی نهرلردن صو ایچمکه بیله راضیدر ؛ چونکه : «بن شو ایرماقندن صو ایچمد !» دیه او کونه بیلمک کند ! ی ایچون بویوک بر ذوقدر (Ed. Abut) معاصر یونستان) عنوانی اثرنده شاتو بریائک بو یری ریسز هجانلردن بک ظرفانه بر صورتده استهنالیه دییور که : «(بویوک یامینونداس) آدی آتمک اراده سیله Ery manthe ایرماغنده بر باتیو یایدم . بو حیوانک موسیو شاتو بریائده کی ایتلانک عبیسی وار : کج دیکی بوتون نهرلردن صو کو تورمک ایستر .»

فقط ، شاتو بریائک ، کندیمنی کوسترمک ایچون یازدینی غیر صمیمی شیلر و یاپدینی غرابلرلر صایمقله بیتمز که . . . بونلرله جلدلر دولایلیر . حالوکه بز بر مقاله یازمق ایستیوردق ، اونک ایچون شاتو بریائی امراض روحیه مراقلیلرینه ترک ایله سوزمزه نهایت ورییورد . دارالفنون غرب تاریخ ادبیات مدرسی

بوسف شریف

بایرام

بایرام دمدیلر : بایدم ایچمدن آجیرله :
 بایدم اویین چهرمه برخسته نظره ..
 جاماندی خیالده چوققلده کی کوئلر :
 هم نه دی اویا بایرام ، اوغوالی دو کوئلر ؟
 دویا کی اوتاق اوکون ، نشئلی قیزلر :
 البت بوغسرله کوئل آه ایله صیرلار ..
 کیم اولسه بوخسرله نعل ایده من هیچ :
 هرآن بوسونوک خاطره ایلر بی تیج ..
 بیلمک نعل ، برایت حسه بورودم ،
 بردن چوق اولسام دیه برلظه دوشونم :
 ایچمش کی بیله یادی الهی بر ایچمه ده
 هرمارک افسوس دویسمده ایچمه ده
 نشئه یله اوچان سولو صالنجاقلی آکدم :
 بر آتده اوکولر کله جکدر کری صایم ..
 لکن شو حقیقت که کیدن کلپور اصلا ،
 اولسه ده رؤیا !
 حسرت ده میان زهری پوکون بردها طایم ،
 مانعه دولان قلبی بختله قاتایم !
 داغ ، طاش دیهدم چواری ، انکیلی آشدم ،
 هیزون ، آق برحله عیطاق دولاشدم :
 حزنم اوچر چوقدی ، ملالم دها چوقدی ،
 برزده نسل ایده مک کیسه ده بوقدی ...
 یالکزدم افلرده ، واپورلده توبلده ،
 بایراملاشه جق کیسه جکم بوقدی بوالیله !

۲۸ نisan ۲۴۱ خمر مسج

دوشونمشدر . فقط ، « نظام اجتماعی » باینده برده « ترقی »
 اجتماعی ، تمایلی اولدیغنه باقلیرسه بر آهنگدن دیگر بر آهنگه
 کجه نك جعیلر ایچون ضروری اولدیغنی تسلیم ائتمک ممکن
 وکلدر . ایسته جمعیتمک مؤسس حضور وسلامتلیغی وقت
 وقت صارسان ورقسم اغتیساده وعتمهلرندن قوباروب آیین
 وبوئانده یی آهنگی یاراتمحق آموزجلر باینده چاروب روانه لری ده
 خلق ایتکمددر . حیاتک اساسنده موجود اولان تکامل قابلیتی
 ترقی یوچلیرینک برقسمی پروانه لره قلب ایده رک آتشدنه یانعه ،
 برقسمی ده پرمه ته کی آتشی آلمه سوق اییدیور . یالکیز
 نه تضاددر که پرمه ته لرک اکثریسی ینه جمیتک آهنگی نامه
 پروانه لرک عاقبتنه اوغرامقدن پک کوچ و آز قور تولاییلورلر .
 حالوکه غیر محدود بر تکامله نامزدگورون بشرک حقیقی آهنگی

اوزمانکی برهان ایچین انسانلر هپ قاورده دی ... فن ،
 علم ، طب و انسانلر هپ انسانیته خدمت غایه سنه یارار
 واسطه لردی ؟ روملری ، ارمیناری قاورده شلرمز ، انکیازلری
 دوسلرمز تاقی ایدن پولتیقه دورونک تاثیرلرینه قربان اولمشدی .
 هرانی وقتدرتلی شیدک انسانیته خدمت غایه سنه یارار
 واسطه لر اولدیغنه اینانان برهان بکک سقوط خیالی کوسترن
 مفیده فرید خاتم افندی هرشیدن اول منحصرأ ره آلیست
 وانتفاعی برملیتجیلکک حرارتلی اولدینی نسبتده نازک بر
 مدافعیدور . اودرجه که « دامارلرده آقان ، قلده آتان یننه
 صیچر ایلان قانک » بیه هرملده آیری برخاصی اولدیغنه قانعدور .
 بوتون شرانعلیه وغایه سی ایچه تعیین ایده رک تأسس ایتیش
 برمکتبک ایچینه آلاچنی فردلر اوزرنده نه دار مؤثر اولاجنی
 جانی شاهدرلیه کورمک ایسته ییلر پروانه لره کی روبرت
 قولله ج حیاتی اوزرنده چوق دوراچقار وچوق دوشونه جکاردر .
 بو حیاتک محصورلرینی اولدقلری کی کورمک وکوسترمک
 ایستین مفیده فرید خاتم افندی حقیقلری داغما ساده لکده
 آوادینی ایچون سهل متمتع دینه بیله جک روحی و اخلاقی تعلیلاره
 موفق اولمشدر : « هسی بدبخت اولور ! فقط هیسنک انتخاب
 ایتدیکی یول ، اخلاقه واستداده کوره دکیشیوردی :
 کیمی ، لمان کیی اکنجه ، ذوق وسوس پرستکاری اولور ،
 کیمی ، متعصب برخوجه نك ؤثیریه ، دار قفالی بر پروستان
 مدافعی و آمرضا عابدی کسلیدور ، بعضیسی ، اولنه یین راختیار
 معلمه نك کین دولو قلبه باقه ، باقه ارکسکارله حربه قالقیشور ،
 دیگر بر قسمی سپوردن ماعدا برحیات ، عضله دن باشقا بر قوت
 قبول ایده من اولور ، فقط هسی متعأ و متحدأ آمرضا دان
 باشقا دنیا تصور ایده من حاله کلپورلردی .
 « بونلرک هیسنک ، آمریکا عادتندن سوکرا کی صفت
 میزه لری ، شهاوقلقدی . مملکتک الک مکمل مکتبی تصور
 ایتدکاری زنکین قولله جدن چیقق غروری ، براجنی لسانی
 وبرآزده اجنبی ادبیاتی اوکرمک موفقیتی ، اونلر ایچین ،
 علمک وانسانلرک صوک سوزی ایدی .
 آرتیق حیاتلری چیغیردن چیقمشدی . استقلالترینک
 یوانی ، آلدقلری تربیه چیژیوردی ... »

هر ماسک آیری بر اجتماعی آهنگی اولدیغنی وهر برملت
 فردینک « بو آهنگی اخلاص ائتمک » وظیفه سنده بولوندیغنی
 تلقین ایتکک موفق اولان مفیده فریده خاتم افندی بواثرلرندن
 اولیه نلن اییدیورمک یالکیز اورته سویه ده انسانلرک وظیفه لرینی

بربروک مو. بیغیشامد

زان سه باستین باغ

۴

موسیقیسی

باغ ، برقاچ عصرک متباین نمایانچی نفسنده برلشد برهوک موسیقیشند اولری خلاصه و یا بعض دفعه عیناً اظهار ایدم بیلشدو! جوق سسلی موسیقی یازیشی و مهلودیک ترسیم ذوقی اعتباریله قرون وسطانک وره نسانس دورینک مثلی صاییلر ؛ سخنه وی ترغلی (récits dramatiques) و هوالری (airs) فورمی اعتباریله اون یدنجی عصر ایستایانلی ایله ؛ ظرائفی و تریشاندنکی خصوصیتلر اعتباریله اون یدنجی عصر فرانتزانی ایله علاقه دار بولنور . بتهوفنک اختیاراتق زمانتک و یاربخار دواغته وک یوکلور ، بر آزاغیره فقط غایت درین و مؤثر صنعتی اوحاضر لاهشدو . باغ موسیقیشنده اسن هواده ، هم شاکل غوتیک معماریسی خاوار لاتان آغیرلق ، جدیتی ؛ همه جنبوبک براق ، آیدینلق ، ساده و نه سانس ذوق معماریسی حسن ایستدرن اوصاف واردو . آره یه بعضاً و بالخاصه فلاوسن موسیقیلر نده ، فرانسیسلور لار نده کی ظرافتلر ده قاریشیر . موسیقیشنک اصل شخصیتی ایسه بوتون بونلر آره سنده یشایان درین پسپولور ئیده مندمجدر .

دین حقنده کی تقلیلدن بحث ایدرکن ، هر ساحده ایکی تضادی ، ایکی مختلف یولی برلشدیرمش اولدینغی سوله شدک . موسیقیشنده بوکا هر ساحده تضاد ایدموز . موسیقیشنده بوتون شو بردور موسیقیشناسلرینک اسلوبلرندن برر یارچه واردو ؛ بالستینا ، هئندل ، غلوق ، هایدن ، موزار ، بتهوفن ، واغنه . موسیقیشنک اسکی طرز معماریسی ایله ؛ یکی ، آرمونیک و تونالیتیک تمت حاکمیتده کی طرز معماریسی صنعتنده مشترک بولوروز . او ، جانی شماعلری هر طرفه ، پک اوزاقلر قدر اوزاتان بر فشاره بکزره . باخک فعالیت برنجول دوره یی اینجده واقع اولمشو ؛ اسکی تقلیدی اسلوب هنوز اورتدن قائم امشدی ، یکی اسلوب ده پک ابتدائی برحاله ایدی . فقط بویوک صنعتکارک دهامی ایکی اسلوبک خصوصیتلری او قدر حاکمیتله مزایده بیلدی که ، میدان کان مجموعک مستقبل بردوریه عائد تکاملاته بیله اساس اوله جق قدر تده تلقی اولنسی لازمدر . بنا علیه ، باخک موسیقیسی قطعاً اختیار لامایه جقدر . دینیه بیلیر که ، معاصرلری تقلیداً قوللایمش اولدیغی بعض فورموللر ، بعض قاداتسلر ، بعض

متفرق کنتلری آراسنده اولدینغه کوره بونلر آراسنده متبادی تأثیر و عکس تأثیرلر دن اجتناب ایتمک قابل دکلر . بونک اینجون اوله جق که بونخمر انساننده اولا سرخوش اولوب صوکر ا زهر لهن پروانه لری مفیده فرید خانم افندی ملیتچیکل حسلرله خیبرالادقندن صوکر اینه بر آنا قلیله یا نقدن منع نفس ایدم میور : « بیاض کولکلر کوش سروینک اوکسنده ، قانادلری یارالی قوشلر کی دور دیر . . . صوکر اینه سیاه سرویرینه دوندیرلر و ایکلر هک غائب اولدیلر . . مزارلرینه کستدیلر . ایچلرندن یالکیز بری حالا دورویور . . حالا اریور . . موم کی بیاض ، مرمر ستون کی بیاض بویوک لکلرک جیجقیر یقیرلی ، بوتون اضطرار یله نسیمه قلبنده دویور . . .

— چوجغم . . . چوجغم . . .

.

اوخ . بو آنا قلی . . . نقدار درین و نه قدار انسانی . . . حیاتک حقیقی معنا و قیمتی اوندن دهایی دومش و آ کلامش کیم وار ؟ . . . بوقله یا قلاشعق ، بوقلی دیکلمک . . . ایسته جمعیترک هنوز تجربه ایتمه کاری بر اخلاق . . . مفیده فرید خانم افندی اثرینک صوکنده بزی بوقوله حیات پیکارینه قدار کوتورویور و یوره کار غیزی « دایاتیلماز بر غریبک و بیکیسلاک آتشیله » یاقیور .

۲۸ تپان ۳۴۱

مصطفی شکیب

روانلر مناسبتیله

— کوچوک خانم ، کندیکن مکنتیک آدی نه ایدی ؟

— روبرت قوللور دادیم

— بولمک تورکده می بوقی ؟ . . .

— انسان یانان مکنت دادی ! ! ! . . .